

ՀԱՆԴԵՍ ԱՇԽԱՐՀԱԳՐԱԿԱՆ

ՆԿԵՂՆՅԻ ՍՐԲՈՒՀԻՈՑԸ ԺԸՆԸՎԻՆԵԱՅ ԿԱՄ ՊԱՆԹԵՌՆ Ի ԲԱՄԻԶ

Յամին 1764 Ս. ժընրվիեայ վանաց հին եկեղեցին կործանելու վիճակի մէջ լինելով, Լուգովիկոս ժե նոր տաճարի մը շինութեան ձեռք զարկաւ, բայց ծրարագրի Սուֆլոյ ճարտարապետին, յանուն վերոյիշեալ Սրբուհւոյն՝ պաշտպանին փարիզու, Եկեղեցւոյն հիմունքը ձը գունեցան, և առաջին քարն դրուեցաւ 'ի 1764, 'ի 6 սեպտեմբեր ամսոյ:

Բարիզու ամէն նորագոյն շինուածնեւ, բէն աւելի չքեղազարդ է Պանթէոնն, և միանգամայն նշանաւոր իրեն կրած զանազան յեղափոխութիւններով, որոց նշանքն նաեւ այսօր կ'երևին իր վրայ:

Կարծես կրօնք և փիլիսոփայութիւն իրենց ասպարիզի և մրցման տեղի ընտրեւ են զայն, և անդ մին իւր բարեպաշտութեան նշաններն արձանացուցեւ է, և միւսն հասարակապետական և ռամկավարչական դրօշն է պարզեր:

Եկեղեցւոյն յատակադիմն կը ներկայացընէ յունական խաչաձև մը, որոյ շուրջ թևերն կը միանան ընդարձակ կենդրոնի մը մէջ, որոյ վրայ կ'ամրաւնայ ջահազարդ վառմ կաթնօղիկէն, և հռովմէական ճարտարապետութեամբ, տասն և մի աստիճան բարձրութեան վրայ սիւնազարդ մուտքն՝ շինուած է Հռովմայ Պանթէոնին նմանութեամբ: Ինչպէս ներկայացուած պատկերիս մէջ կ'երևի, առաջին կարգին վրայ վեց սիւն կը տեսնուին, որոց ետեւ շարուած են ուրիշ սիւներ, և ամէնն 'ի միասին կը համրուին քսան և երկու սիւնք: Սեանց խոյակներուն վրայ ձևացուած

Պրես Լ.

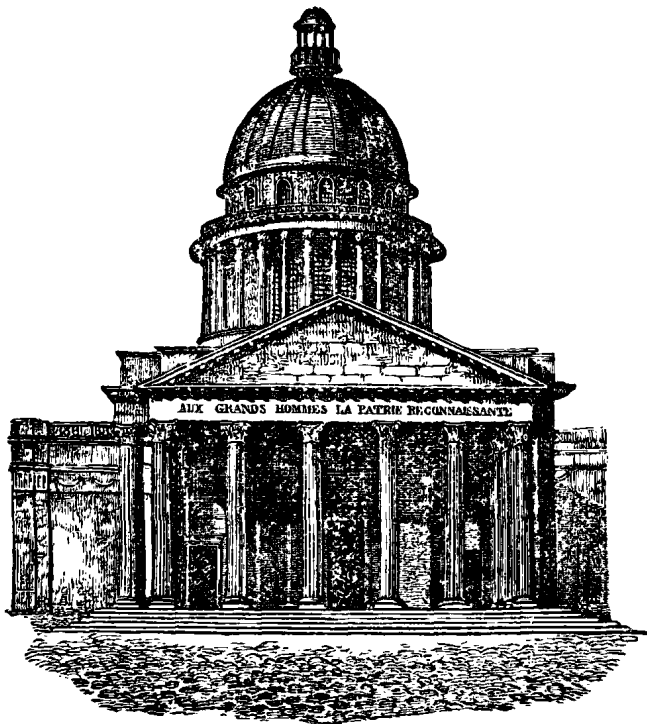
տերեւներուն՝ այնպիսի բնականութիւն տուած է արուեստն, զոր չէ հնար գերազանցել: Բայց ոչ նոյնպէս են նաեւ սեանց երկայնութեան վրայ յորինուած գիծերն, որք շատ ստորին կը մնան նախնի շինուածոց ճշգրտութենէն: Այս սեանց վրայ յեցած է եռանկիւնաձև պսակ մը, յորում կը գտնուին ընտիր խորաքանդակներ. սինազարդ գաւթին ալակողմն և ձախակողմն զարդարուած են արձաններով: Ճակատին հակառակ կողմը կայ ուրիշ սինազարդ գաւթի մը զորակաճ ճարտարապետութեամբ: Եկեղեցւոյն ներսը կը տեսնուի քարաշէն ամենադեղնցիկ սիւնավանդակ մը, և զանազան անուանի նկարչաց պատկերներ: Եկեղեցւոյն տակը կան գերեզմանք Լակրանթի, Սուֆլեայ, Վոլքեռի, Ռուսոյի, և ուրիշ երևելի անձանց առաջին կայսերութեան, բայց ոչ անմահութեան պատիւ ժառանգելու չափ արժանաւորաց:

Միտապոյի մահուանէն վերջը՝ Ժողովարանն այս եկեղեցին փոխեց 'ի դամբարան այն ամէն գաղղիացի անձանց, որք իրենց հանճարով կամ տառքինութեամբ և կամ ուրիշ ժառայութիւններով հայրենեաց համար արգիւնաւոր եղած էին: Այն ատեն թէ արտաքոյ և թէ ներքոյ չէնք զանազան փոփոխութիւններ կրեց. ինչպէս նաեւ արտաքին ճակատին վրայ, պատկերիս մէջ ահա, նուածին համեմատ, գրուեցաւ հետեւեալ իմաստն.

ԱՌ ՀՈՅԱԿԱՊ ԱՐՍ ԵՐԱՅԱՊԱՐՏ ՀԱՅՐԵՆԻՐ:

Յամին 1791, ապրիլի 4, հոն փոխա-
դրուեցան Միքայելի ոսկերքն. և նոյն
տարւոյն յուլեայ 11ին՝ վոլզեռի ոս-
կերքն. հոն թաղուեցաւ նաև 1793ին,
յանուար 24ին, Միքայէլ Լըփէլլըդիէ.
հոն հանգչելու պատիւն ունեցան ՚ի մէջ
այլոց ոննշան անձանց՝ նաև զօրավարն

Պօրըբէր, Մարադ, Յակոբոս Ռուսոյ,
և այլն: Բայց ժողովուրդն՝ որ գիտէ իրեն
հանդարտ մտքով գտնուած ժամանակ
իւրաքանչիւրին իւր արժանաւոր դամ-
բանը շնորհել, ժամանակ մ'անցնելէ
վերջը, հանեց անվայել խստութեամբ
այն ոսկորներէն շատերը, և զայնս ազ-

բիւսաց մէջ և կամ անմարդի միայնու-
թեան դատապարտեց, իսկ 1793ին
Սլզգային ժողովն վճռեց՝ որ քաղաքա-
ցւոյ մը՝ մահուանէն տասը տարի վերջը
միայն կարելի լինի Պանթէոնի պատիւը
շնորհել: Պորպոնաց ժամանակ Պան-

թէոնն հիկեղեցի լինելու պատիւն ու-
նէր, զոր պղծեցին 1830ին յեղափո-
խութեան ժամանակ. բայց յետոյ 1851
տարւոյն մէջ դարձեալ իւր նախկին
փառաց և պայծառութեան արժանա-
ցաւ մինչև ցայսօր: